

КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ МОВИ СТУДЕНТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ

Абрамчук О.В., Оліник Л.І.

*Україна, Вінниця, Вінницький національний технічний
університет*

Студенти-іноземці, які навчаються у вищих навчальних закладах за кордоном, повинні оволодіти мовою для спілкування в різних сферах діяльності (навчально-професійній, суспільно-політичній, соціально-культурній, розмовно-побутовій). Основною метою вивчення мови для цієї категорії учнів є використання її в процесі оволодіння своїм основним фахом.

Навчання студентів-іноземців вимагає особливої організації навчального процесу: відбору матеріалу, шляхів його презентації, організації засвоєння.

Зміст і форми навчання української мови як іноземної студентів-нефілологів – це особлива галузь методики, яка формується останні п'ятдесят років. Її становлення відбувається спільно з загальним розвитком методики викладання мови і вдосконаленням лінгвістичного опису функціональних стилів.

Завдання навчальних посібників з української мови – формування комунікативних компетенцій у різних видах мовленнєвої діяльності.

Основним у навчанні українській мові іноземних студентів-нефілологів є функціонально-семантичний підхід до відбору й організації навчального матеріалу, що забезпечує оптимальну реалізацію поставленої мети – спілкування українською мовою у професійній сфері. Такий підхід дозволяє найбільш повно враховувати комунікативні потреби і психологічні особливості студентів. Структурно-семантичний підхід дає можливість систематизувати і поглибити знання з граматики, лексики, словотворення.

Принцип методичної доцільності дозволяє основну увагу приділяти засвоєнню, закріпленню та активізації найбільш уживаних граматичних конструкцій та форм загальнотехнічної і спеціальної термінологічної лексики.

Обов'язковим є засвоєння норм наукового функціонально-мовного стилю – основи спілкування в навчально-професійній сфері діяльності.

У процесі навчання мови спеціальності студентів вищих технічних навчальних закладів методично важливим і складним є етап введення основної, найбільш значущої та інформативної частини – термінів. У методичному плані необхідно максимально активізувати й розширити

наявні у студентів-іноземців знання міжнародної термінології. У тому числі терміноелементів, що складають основу міжнародного фонду.

Сучасна методика викладання української мови як іноземної пропонує багато способів введення й закріплення нової лексики. Під час відбору та презентації лексико-граматичного матеріалу враховується рідна мова студентів, потенційні джерела інтерференції на різних рівнях володіння мовою.

Приклад роботи над термінологічною лексикою: дається список термінів – випереджальне завдання, яке передбачає як роботу на заняттях, так і велику самостійну роботу студентів з метою пояснення правопису, лексичного значення, функціональності та вживання на практиці. Наприклад, беремо термін “техніка”. По-перше, акцентується увага на правописі цього слова. По-друге, – його походження (від грецького). Звертається увага на багатоплановість трактування його значень в академічних словниках: 1. Сукупність способів і знарядь праці, які використовуються в суспільному виробництві і призначені для створення матеріальних цінностей. 2. Сукупність машин, механізмів, механічних пристроїв. 3. Сукупність прийомів, навичок, які використовуються в певній діяльності, певному ремеслі, мистецтві.

Практика показує, що студентам просто необхідно знати, розуміти і використовувати професійну лексику в їхній майбутній теоретичній та практичній діяльності. Студент повинен, по-перше, знати лексичне значення термінів, по-друге, використовувати їх у своїй практичній діяльності. Студенти в цьому аспекті знайомляться і працюють з різними типами словників: академічний словник, тлумачний словник, орфографічний словник, словник термінів (технічних, радіотехнічних) тощо.

Для ознайомлення з мовою фаху студентам-іноземцям 1-2 курсів пропонуються загальнонаукові тексти (“Інформаційні технології”, “Інноваційні процеси”), науково-популярні тексти (“Відкриття 20 століття”, “Великі вчені”). Такі тексти з науково-технічним ухилом викликають інтерес студентів, що сприяє підвищенню внутрішньої мотивації у вивченні мови.

Для формування мовних та комунікативних компетенцій у професійній сфері студентам-іноземцям 3-4 курсів пропонуються більш складні тексти з науково-популярних журналів і збірників наукових статей. Такі тексти супроводжуються творчими, проблемними завданнями, які забезпечують реальні комунікативні потреби студентів, розвивають їхню активність і самостійність. Складання анотацій, рефератів, підготовка монологів – такі завдання спрямовані на формування навичок побудови та використання словоформ, словосполучень, синтаксичних конструкцій, а також формують

готовність до мовленнєвої діяльності (мовну компетентність). Важливим завданням у виконанні таких завдань стає відбір і групування мовних засобів, адекватних цілям роботи з текстами. Основними у виборі мовних засобів для оформлення тексту є змістовність, логічність, послідовність.

Мета комунікативних завдань – формування мовних і комунікативних навичок і вмінь, що дозволяє імітувати реальну мовну діяльність студента.

Оволодіння мовою спеціальності є частиною загальної системи навчання мови, що складає основу формування комунікативної компетенції майбутнього фахівця. Такий підхід до вивчення мови означає її мотивоване засвоєння. Необхідно формувати у свідомості студентів систему мови не тільки у формальному, але й змістовному плані. Вивчення термінів, оволодіння мовою спеціальності – це частина загального навчання мови, удосконалення знань граматичних і стилістичних закономірностей.

Використання змістовного матеріалу, який має професійну спрямованість, сприяє підвищенню інтересу та мотивації вивчення мови, прискорює становлення мовних навичок і комунікативно-мовленнєвих умінь у різних видах мовленнєвої діяльності.

ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Авксентьєва Т.Г.

*Україна, Харків, Харківський національний
університет радіоелектроніки*

Добрунова Л.Є.

*Україна, Харків, Харківський національний
економічний університет*

Корнілова В.О.

*Україна, Харків, Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна,*

Чорна Н.В.

*Україна, Харків, Харківський національний
університет радіоелектроніки*

XXI століття висуває перед кожною країною досить складні завдання системного оновлення освіти й реалізації комплексних змін у змісті,